

WORD BESCHERMER VAN DE FORTEN!

RONDJE FORT ALTENA (± 12,5 KM) Start- en eindpunt is Fort Altena, Tol 8, 4251 PX in Werkendam

U volgt de knooppunten: 26 77 76 74 72 73 71 57 58 68 67 66 49 45 44 41 77 26

U kunt tot 71 ook de verwijzingsbordjes van het Liniepad volgen

We vertrekken vanaf de parkeerplaats bij fort Altena. We besluiten eerst te wandelen en dan in de brasserie te lunchen. De wandeling begint met een sneaky verstopt bospaadje (vlak voor de brug naar het fort links) richting knooppunt 26. We steken (voorzichtig!) de weg over en lopen links naar beneden over het fietspad tot 77. Daar laten we de verkeersdrukke van ons afglijden richting 76. Onderweg komen we diverse kazematten tegen, waarvan één, met stalen koepel, dienst doet als vogelaarspost. Verder lopend langs het water zien we twee schitterende watermolens (als de wieken draaien zijn ze een bezoekje meer dan waard!). Bij 76 houden we links aan over het karrespoor tussen de akkers door (de randen zijn met speciale beplanting vogelvriendelijk ingericht). Bij de weg aangekomen steken we recht over en gaan we rechtsaf het leempad op, op de voet gevolgd door de uiterst nieuwsgierige schapen. We stoppen even bij de kazemat om het fraaie gedicht te lezen. We lopen door tot 74 waar we linksaf slaan (het hek door) en op het eind weer rechts. Aan onze rechterzijde zien we wat verderop de moestuin van de zorgboerderij liggen en een lange rij hoppalen (deze hop is het hoofbestanddeel van het Altena Bier). Aan het eind van het pad gaan we linksaf het bruggetje over en lopen we tussen de bomen door in een rechte lijn richting 72. Hier steken we de weg over en gaan links de oprit op en voor de omheining rechtsaf, over het gras richting 73. Dit klinkt ingewikkeld, maar het valt best mee! We slaan links af en lopen in een rechte lijn naar 71, waar we links omhoog de Merwededijk opklauteren. Boven aangekomen houden we rechts aan,

even lekker bijkomen op de winderige geasfalteerde dijk tot 57. In de verte zien we de toren van vestingstad Woudrichem en links van ons de bedrijvigheid op de rivier. Bij 57 dalen we buitendijks af, de uiterwaarden in. Wederom een mooi stuk natuurgebied dat wordt beheerd door Brabants Landschap. In de oeverranden nestelen zwaluwen en ook de ijsvogel is een vaste gast in dit natuurgebied. Bij 58 houden we rechts aan en lopen we, grotendeels langs de rivier, richting 68 (wij konden het paaltje niet vinden, maar het moet bij Brasserie Boven de rivieren staan). Nu moeten we even goed opletten: rechtsaf richting de dorpsrand, wederom rechtsaf (onderlangs de dijk) en bij 67 rechtsaf voor deel II van de uiterwaarden. We lopen tussen de koeien door, langs de rivier. Het landschap van weleer aan onze linkerzijde, rechts op de rivier ultramoderne binnenvaartschepen en in de verte recht voor ons de bogen van de Merwedeburg. We blijven langs de rivier lopen tot we bij de nooit gebruikte, per abuis geplaatste brugpijlers komen. Daar gaan we links richting 66. We laten het struweel achter ons om op de dijk rechtsaf te slaan richting 49. Hier dalen we links de dijk af, de Notenlaan op, om vervolgens de 2e afslag rechts te nemen (voetpad tussen de huizen door) tegenover de Herman de Ruijterweg. Dit Giethoorn-achtige pad volgen we tot 45 en slaan linksaf richting 44. Dit is een lastig stukje en we passen goed op bij het oversteken. Op het fietspad gaan we rechtsaf richting 41, wederom rechtsaf richting 77 en rechtdoor richting 26. We zijn weer terug waar de tocht begon. We zoeken een lekker plekje op het terras bij fort Altena. Proost!

De forten Altena, Bakkerskil en Giessen zijn in eigendom en beheer bij Brabants Landschap. Behalve natuur beschermt Brabants Landschap ook veel historisch erfgoed. Kwaliteit en beleefbaarheid voor het publiek staan daarbij hoog in het vaandel. Word 'Beschermer van Brabants Landschap' en draag bij aan het in stand houden van dit mooie erfgoed in het Linielandschap en in de rest van Brabant!

Als beschermer profiteert u van vele voordelen, waaronder een welkomstpakket met de gratis natuurgids 'Brabant Buiten'.
www.brabantslandschap.nl/word-beschermer

RONDJE WoudRICHEM (± 13 KM)

Start- en eindpunt is de parkeerplaats op het Janus Baks Bastion aan het eind van de Hoogstraat in Woudrichem.

Deze route volgt u via knooppunten en is deels beschreven:

62 67 - langs 60 02 01 28 - zie beschrijving.

Een mooie zondagmorgen, prachtige wolkenlucht en een lekkere wandeling voor de boeg, we zijn er klaar voor! Vanaf de parkeerplaats op het Janus Baks Bastion lopen we langs het haventje en gaan bij 62 linksaf de Schapendam op, genietend van de Woerkumse skyline (de molen en Martinuskerk) Woudrichem uit over de Hoge Maasdijk. Aan het eind wederom links bij 67, de Maasdijk op. Tip: daal de dijk af en loop langs de rivierzijde, een stuk mooier en rustiger (je mist dan 60 maar kunt doorlopen tot knooppunt 02). We hebben het hele stuk uitzicht over de rivier en zien aan de overzijde (Munnikenland) runderen en konikpaarden pootjebaden. Bij 02 klimmen we de dijk weer op en houden links aan, over het verharde pad richting 01. We genieten van fraaie vergezichten en de wind in ons haar. Met enige regelmaat worden we gepasseerd door zondagochtend-pelotonnetjes, recreatieve wielrenners die we vast op het eerstvolgende terras terugzien. Bij 01 gekomen dalen we linksaf de dijk af en lopen richting 28. Daar lopen we rechtdoor, de woningen links van ons houdend. Boven aangekomen slaan we linksaf richting de sluis. Let op: hier eindigt het knooppuntensysteem en moet je verder op ons vertrouwen. We volgen het fietspad tot we de bruine verwijzingsbordjes naar 'De Buurman' zien, die we graag volgen. Dit restaurant ligt bij de batterij van Poederrijen, een heerlijke

plek om je voeten even rust te gunnen (en jawel, de wielrenners zijn ook geland!). Na deze aangename pauze nemen we dezelfde weg terug. Nu echter niet linksaf richting provinciale weg maar rechtdoor. In de bocht naar rechts houden we links aan en nemen het pad van Staatsbosbeheer, genaamd 'Poederrijensehoek' (wij worden de weg gewezen door 2 reeën!). Aan het eind van dit pad steken we (voorzichtig!) de provinciale weg over en nemen we wederom een wandelpad van Staatsbosbeheer, deze keer genaamd 'Boezem van Brakel'. Dit fraaie dijkpad langs water-tjes, notenbomen, schuilplaatsen en Batterij onder Brakel blijven we volgen tot we uitkomen op de Waaldijk, waar we linksaf gaan. Nu even opletten: we volgen dit pad tot de 2e afslag links (fietspad). Dat pad volgen we, op de T - splitsing gaan we rechts om uiteindelijk op de volgende T-splitsing weer rechtsaf te slaan. We lopen nu door de 'Waarden bij Loevestein', tussen de prachtige runderen en konikpaarden door. Genietend van de omgeving wandelen we door tot de toegangsbrug van slot Loevestein, waar wij nog even een terrasje meepikken en genieten van de sfeer van weleer. Fluitend lopen we het laatste stukje naar het veerpontje dat ons terugbrengt naar Woudrichem. Kijk voor de actuele vaartijden op www.voetveerwoudrichem.nl. Een bijzonder geslaagde wandeling door het Linielandschap!

4 Linielandschapwandelingen

RONDJE GIESSEN - 7 km
RONDJE BAKKERSKIL - 8 km
RONDJE ALTENA - 12,5 km
RONDJE WoudRICHEM - 13 km

4 Linielandschapwandelingen

Met veel plezier hebben we voor u vier wandelingen ontwikkeld in het kader van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Uw startpunt is iedere keer een belangrijk onderdeel van deze linie. En met nog meer plezier hebben we deze vier routes ook gewandeld. Soms houden we het knooppuntensysteem aan, maar in twee gevallen zijn we stout geweest en laten we u enkele niet bewegwijzerde paden ontdekken. We wonen en werken in het gebied en hebben ons laten verrassen door de diversiteit van het (linie)landschap. Wij hebben genoten en wensen u een zelfde ervaring! Woud en Aaltje

— RONDJE GIESSEN - 7 km — RONDJE BAKKERSKIL - 8 km — RONDJE ALTENA - 12,5 km — RONDJE WOUDRICHEM - 13 km

RONDJE FORT BAKKERSKIL (± 8 KM)

Start- en eindpunt is Fort Bakkerskil
Kildijk 143
4255 TH Nieuwendijk

13 15 11 85 84 10 17
15 13

U volgt de knooppunten:

* Voor de kilometervreters onder ons is de route eenvoudig te verlengen met 6 km: na 84 richting 83, 70 en dan richting 10.

Let op: Oostwaardpad is aangegeven met dit soort bordjes:

We starten bij Fort Bakkerskil, een fraaie bed & breakfast met een fijn terras en liggend aan het randje van Nationaal Park De Biesbosch. Het fort is onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en even verderop ligt de Papsluis uit 1815, een inlaat die bij dreiging het land onder water kon zetten.

We lopen een klein stukje over de dijk richting 13 om daar af te dalen (hekje door) richting 15. Deze wandeling is onderdeel van een door agrariërs uitgezette route genaamd 'Oostwaardpad'.

Een mooi initiatief waar trotse boeren hun akkerranden beschikbaar stellen voor wandelaars. Onderweg komen we dan ook verwijs- en informatieborden tegen. Wel zo handig als we soms de pijltjes van het knooppuntennetwerk voorbijlopen! Bij 15 aangekomen slaan we linksaf richting 11. Links zien we de Papsluis liggen. Een imposant bouwwerk en we kunnen ons voorstellen hoe belangrijk deze sluis was in het strategisch plan van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. We wandelen langs het riviertje de Bakkerskil, soms langs een akker, soms door een klein bos.

Na 11 volgen we de bordjes naar 85, waar een trekpontje naar de overkant ligt. Hoewel we aan deze kant van het water blijven, proberen we het pontje toch even uit om een paar foto's te maken. Van 85 wandelen we naar 84, waar we rechts aanhouden richting 10. We genieten van het typisch Hollands polderlandschap met zicht op suikerbieten, uien en aardappelen. Bij 17 blazen we even uit. Het oversteken van de akkers is hier en daar best taai. Richting 15 is de route een leuke afwisseling van bosschages en vergezichten. We delen het pad soms met koeien en schapen en in het kreupelhout schrikt een ree van ons. In de verte zien we een fraaie, groene uitstulping die we ronden. De schaduw van de bomen geeft verkoeling en maakt nieuwsgierig naar de rest. We lopen weer in een rechte lijn langs akkerland, met op het eind een haakse bocht naar links. Na 17 lopen we terug via 15 en 13 en zijn we weer op Fort Bakkerskil waar we van een welverdiend kopje koffie met lekkers genieten. Veel plezier!

RONDJE FORT GIESSEN (± 7 KM)

Start- en eindpunt is Fort Giessen
Giessensesteeg 2
4283 HP Giessen

Deze route volgt u via knooppunten en is deels beschreven:

14 - zie beschrijving
67 92 06 04 - zie beschrijving
01 29 26 18 27 08 91
19 14

Deze wandeling heeft de parkeerplaats van Fort Giessen als vertrekpunt. Ook Fort Giessen is weer zo'n pareltje van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Mocht het open zijn, laat je dan door de gidsen vertellen over de historie van het fort en de omgeving of voorlichten door de mensen van natuurvereniging Altenatuur.

We lopen de weg af met het fort in de rug en slaan rechtsaf de Burgstraat in. Nog voor de eerste bocht nemen we links het lemen wandelpad met aan beide kanten knotwilgen. We lopen evenwijdig aan het riviertje de Alm dat we af en toe kunnen zien. Na verloop van tijd gaat het pad over in een verharde weg, de Karbogerd, die we blijven volgen. Na de lange bocht naar rechts, over de brug maar voor de sportvelden gaan we linksaf het wandelpad in dat ons door het Almbos voert. Dit pad blijven we volgen en via 92 (daar zijn de knooppunten weer) lopen we naar 06. Daar gaan we rechtsaf richting 04 bij de rotonde. We steken de rotonde recht over en volgen de Rijswijksesteeg die overgaat in de Dorpsstraat. In de bocht gaan we linksaf de Stoep op.

Nu is het even zoeken: we steken de dijk over en rechts achter de kerk vinden we een karrespoor naar beneden. We steken het water over en gaan direct linksaf. Dit pad, met aan onze linkerzijde het water, blijven we volgen en helemaal op het eind klauteren we de dijk op. We blazen even uit van de klim en gaan rechtsaf. Over het verharde pad op de dijk lopen we verder, met links uitzicht over de rivier en rechts over het boerenland. Het pad wordt gesierd door een bont boeket van wilde bloemen en met de wind in de haren genieten we er volop van. We lopen rechtdoor via 01 en 29 naar 26. Daar slaan we rechtsaf langs de Provinciale weg richting 18 en 27, waar we naar rechts de trap afdalen richting 08. We laten ons verrassen door het lieve slingerpaadje met fruitbomen erlangs. Bij de kerk aan het einde van dit pad belanden we weer in de dorpskern. Via 91 en 19 komen we bij het startpunt, knooppunt 14, Fort Giessen. Tip voor als je nog tijd en puf hebt: neem een kijkje in het belevingspark bij het fort dat gewijd is aan de eerste wereldoorlog of loop nog een rondje rond het fort.